

Sağlık Politikaları ve Aile

Doç. Dr. Havva ÖZTÜRK

SAĞLIK POLİTİKASI ve AİLE İLE İLİŞKİLİ KAVRAMLAR

Politika ve sağlık politikası gibi kavramlar tanımlanması güç ve üzerinde yoğun tartışmaların yapıldığı kavramlardır (Tatar, <http://www.pitstop.com.tr>). Sağlık politikası ile ilişkili kavramlardan biri ise sağlık kavramıdır.

Dünya Sağlık Örgütüne göre, sağlık; “yalnızca hastalık veya sakatlığın olmayışı değil, bedence, ruha ve sosyal yönden tam bir iyilik” halidir. Bu tanım ile “insanları olabileceği en üst düzeydeki iyilik haline ulaştırmak” hedeflenmektedir (Akdur, 2006). Görüldüğü gibi sağlık, bireylerin fiziksel, psikolojik ve ekonomik yapısında önemli rol oynamakta, genelde toplumun hepsini ve toplumun temel birimi olan aileyi etkilemektedir (Akdur, 2006). Bundan dolayı sağlık politikalarının asıl amacı nüfusun tümünün sağlığını iyileştirmektir (Burkhardt and Nathaniel, 2013).

Diğer kavram sağlık hizmetidir. Sağlık hizmeti; insanların sağlığının korunması, gerektiğinde tedavileri ve rehabilitasyonu (esenlendirilmesi) için yapılan çalışmaların tümüdür. Ancak bütün olmakla birlikte sağlık hizmetleri koruyucu, tedavi edici sağlık hizmetleri ve rehabilitasyon hizmetleri olarak sınıflandırılmaktadır (Akdur, 2006). Koruyucu sağlık hizmetleri; toplumdaki bireylerin hasta olmalarını önlemek ve erken dönemde hastalıklarını teşhis etmek için yapılan çalışmalardır. Bireye (bulaşıcı hastalıkları önleme, sağlık eğitimi vb. hizmetler) ve çevreye (çevre ve hava kirliliğinin önlenmesi, katı ve sıvı atıkların hijyenik imhası, vb. hizmetler) yöneliktir (Özlu, 2007). Tedavi edici sağlık hizmetleri, hastalanmış kişiye yönelik verilen, birinci, ikinci ve üçüncü basamak sağlık hizmetleri olarak gruplanmaktadır. Birinci basamak tedavi edici sağlık hizmetleri, yataksız sağlık kuruluşlarında ve koruyucu hizmetlerle bir arada, ana-çocuk sağlığı

ve aile planlaması merkezi, aile sağlığı merkezleri ve toplum sağlığı merkezleri vb. verilir. İkinci basamak tedavi edici sağlık hizmetleri, sağlığı ile ilgili şikâyeti olan ve sağlığını kontrol ettirmek isteyen bireylerin sağlık kurumuna yatırılarak, sağlık personeli ve hekim kontrolünde teşhis ve tedavi hizmetlerinin sürekli verilmesidir. Bu hizmetler, eğitim ve araştırma hastanesi olmayan devlet hastaneleri, özel dal hastaneleri ve diğer resmi kurum hastaneleri tarafından verilir. Üçüncü basamak sağlık hizmeti, özel bir yaş grubuna, cinsiyete ya da belli bir hastalığa yakalanan kişilere, o konuda en geniş imkânlarla sahip eğitim ve araştırma/üniversite hastaneleri, özel dal eğitim ve araştırma hastanelerinde (ruh sağlığı hastaneleri, kalp-damar hastaneleri vb.) verilir (Akdur, 2006; Özlu, 2007). Rehabilitasyon edici sağlık hizmetleri; sakatlık veya işgücü kaybına uğrayanların tıbbi ve sosyal yönden yeniden kazanılmalarına yönelik yapılan sağlık hizmetlerinin tamamıdır. Temel toplumsal sağlık hizmetleri; sigara, alkol, uyuşturucuyla mücadele, sağlıklı kentleşme, çevre sağlığını korumaya yönelik alınan kamusal tedbirler gibi toplum sağlığını olumsuz etkileyen yaygın alışkanlıklar ve faktörlere karşı mücadele verilen hizmetlerdir. Evde bakım ve tedavi hizmetleri; yaşlı veya yatalak hastaların yanı sıra hastane koşulları gerekmeyen hastaların bakım ihtiyaçlarının ve tedavi hizmetlerinin kendi ev ortamlarında sağlık çalışanları tarafından karşılanmasıdır. Ülkemizde yürütülen, geriatri hizmetleri (yaşlı bakım) ve tüberküloz hastalarına yönelik doğrudan gözetimli tedavi hizmetleri bu hizmetlere örnek gösterilebilir (Özlu, 2007).

Önemli olan bir diğer kavram ise politikadır. Politika (policy) ise “siyaset” (politics) kelimesi ile farklı kavramlar olmasına rağmen aynı anlamda kullanılmaktadır. Bu aslında tesadüf değildir. Politika belirleme, uygulama ve izleme süreci politik bir süreçtir ve bu nedenle “siyasetin” politikadan ayrı düşünülmesi

KAYNAKLAR

1. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB): Mevzuat. t.y: <http://www.aile.gov.tr/> mevzuat (10 Aralık 2013).
2. Alkan T, Çengel F, Doğan DT, Erol U., Gedik A, Güler İ ve ark: Genel Sağlık Sigortası, Gök H (editör). *Sağlık Yaşam Bilgileri*, Ankara, Sosyal Güvenlik Kurumu, 2013, s.59-73.
3. Akalın ŞH, Toparlı R, Dağlı Y, Çavuşoğlu B: *Büyük Türkçe Sözlük*. T.C. Başbakanlık Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu. Türk Dil Kurumu. t.y: <http://www.tdk.gov.tr> (10 Aralık 2014).
4. Akdur R: *Sağlık sektörü, temel kavramlar, Türkiye ve Avrupa Birliği'nde durum ve Türkiye'nin Birliğe uyumu*, 2. Baskı, Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi, 2006.
5. Aksakoğlu G: Dünya Sağlık Örgütü ve sağlık politikalarında değişim, *Sol*, 199; 41-45, 2003.
6. Aksakoğlu G: Dünya Sağlık Örgütü ve sağlık politikalarında değişim. *Sol*, 199; 41-45, 2003.
7. Başara BB, Güler C, Birge B: T.C. Sağlık Bakanlığı sağlık istatistikleri cep yıllığı. Ankara, T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Araştırmaları Genel Müdürlüğü, 2013.
8. Bagavos C, Martin C: What happens to the European family, Family observer. European Observatory Family Matters, *European Commission Employment and Social Affairs*, 3: 20-28, 2002.
9. Bagavos C, Martin C: What happens to the European family, Family observer. European Observatory Family Matters. *European Commission Employment and Social Affairs*, 3; 20-28, 2002.
10. Belek İ: Türkiye'de sağlık reformları; sonu gelmeyen hikaye. *Toplum ve Hekim*, 16(6); 438-447, 2001.
11. Burkhardt MA, Nathaniel AK: *Çağdaş hemşirelikte etik*. Alpar ŞE, Bahçecik N, Karabacak Ü, (çev. editörleri), 3. Baskı, İstanbul, İstanbul Tıp Kitapevi, 2013.
12. Büyükses Y: 1980 sonrası Türkiye'deki sağlık politikalarında dönüşüm. Yüksek Lisans Tezi, Isparta, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, 2012.
13. Binyıllık Kalkınma Hedefleri (BKH): <http://pozitifyasam.org/assets/images/news/bin-yil-kalkinma-hedefleri> (11 Aralık 2014).
14. Dünya Bankası (DB): Turkey reforming the health sector for improved access and efficiency, report no: 24358-TU, 2003: www.worldbank.org (29 Mayıs 2009).
15. Ergun AD, Gül SS: Küreselleşme, ulus ötesi aktörler ve Türkiye'de sağlık hizmetinin piyasalaştırılması: Aydın AH, Taş İE, Kılıç M, Gül Z,(editörler). *Küreselleşme Karşısında Kamu Yönetimi ve Hizmeti*. Kahramanmaraş, Kahramanmaraş Sütçü İmam üniversitesi Yayın No: 136, 2010, s. 196-214.
16. Erkoç Y: *Türkiye sağlıkta dönüşüm programı değerlendirme raporu* (2003-2011). Ankara, T.C. Sağlık Bakanlığı Yayın No: 891, 2011.
17. Flaquer L: *Family policy and welfare state in Southern Europe*. WP num.185. Institut de Ciencies Politiques i Socials. Barcelona, Working Paper, 2000.
18. Güler BA: *Kamu reformunun dış dinamikleri*, Kamu Yönetimi Kanunu Sempozyumu, Ankara, TMMOB, 2004.
19. Hill M, Bramley G: *Analyzing social policy*, Oxford, Basil Blackwell Ltd, 1986.
20. Jones KR: Health policy, health and nursing. In: Huber D, (eds). *Leadership and Nursing Care Management*, 3rd ed, Philadelphia, Saunders Elsevier, 2006, p. 109-130.
21. Korukoğlu S, Üstü Y, Kasım İ, Doğusan R, Hacımamağaoğlu A: *Aile hekimliği Türkiye modeli*. Aydın S. (editör). Sağlık Bakanlığı Yayınları, Ankara, Mavi Ofset, 2004.
22. Nahcivan N: Sağlık bakım sistemi: Aştı Atabek T, Karadağ A (editörler). *Hemşirelik Esasları*. İstanbul, Akademi Basın ve Yayıncılık, 2013, 37-55.
23. Resmi Gazete: 663 sayılı Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, *Resmi Gazete*, Sayı: 28103, 02 Kasım 2011.
24. Salihoğlu S: Sosyal güvenlik piyasalaşma dönemi ve sendikalar. *Toplum ve Hekim*, 20(2); 151-153, 2005.
25. Şenses F: Neoliberal Küreselleşme kalkınma için bir fırsat mı engel mi?. Dedoğlu S, Subataş T (editörler). *Kalkınma ve Küreselleşme*. İstanbul, Bağlam Yayınları, 2004, s. 13-54.
26. Soyer A: 1980'den günümüze sağlık politikaları. *Praksis*, 9; 301-319, 2003.
27. Sönmez S: *Dünya ekonomisinde dönüşüm: Sömürgeciliğin küreselleşmeye*. İstanbul, İmge yayınları, 1998.
28. Sur H, Çekin M: *Sağlık hizmetleri ve etik: Kamu etiği akademik araştırmaları. Yolsuzluğun önlenmesi için etik projesi*. Cilt 2, Avrupa Birliği ve Kamu Görevlileri Etik Kurulu. Ankara, Fersa Ofset Baskı, 2009. s. 535-554.
29. Özgüven İE: *Ailede iletişim ve yaşam*. Ankara, PDREM Yayınları, 2010.
30. Özlü T: *Sağlık hizmetlerinden yararlanma kılavuzu*, Sağlık Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2007.
31. Öztekin Z: Türkiye'de sağlıkta dönüşüm programı ve aile hekimliği. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 40; 6-12, 2009.
32. Öztekin Z: Türkiye'de sağlıkta dönüşüm programı ve aile hekimliği. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 40; 6-12, 2009. .
33. Tatar M: *Sağlık politikası nedir?* [http://www.pitstop.com.tr/saglik-politikasi-nedir?\(07](http://www.pitstop.com.tr/saglik-politikasi-nedir?(07) Aralık, 2014).
34. Sağlık Bakanlığı Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü (SBTHGM): *Sağlık 21, 21. yüzyılda herkes için sağlık*. Ankara, T.C. Sağlık Bakanlığı, 1999.
35. Sağlık Bakanlığı (SB): *Ulusal Sağlık Politikası*. Ankara, T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Projesi Genel Koordinatörlüğü, 1993.
36. Walt G. *Health Policy. An Introduction to Process and Power*, London, Zed Books, 1994.
37. Walt G: *Health Policy. An Introduction to Process and Power*, London, Zed Books, 1994.
38. Yolcuoğlu İG: *Türkiye'de çocuk sorunu ve çocuk yetiştirme*. Ankara, Nobel Yayınevi, 2012.
39. Yolcuoğlu İ G: *Bireylerle, ailelerle, gruplarla ve toplumla sosyal hizmet*. İstanbul, Nar Yayınevi, 2014.
40. Yüksel T: *T.C. 1982 Anayasası*. 5. Baskı, İstanbul, Yuva Yayınları, 1997.